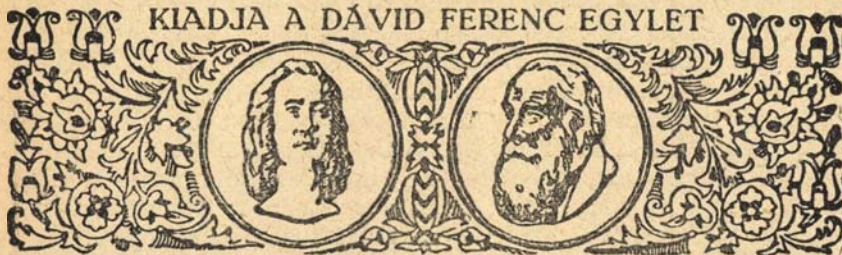
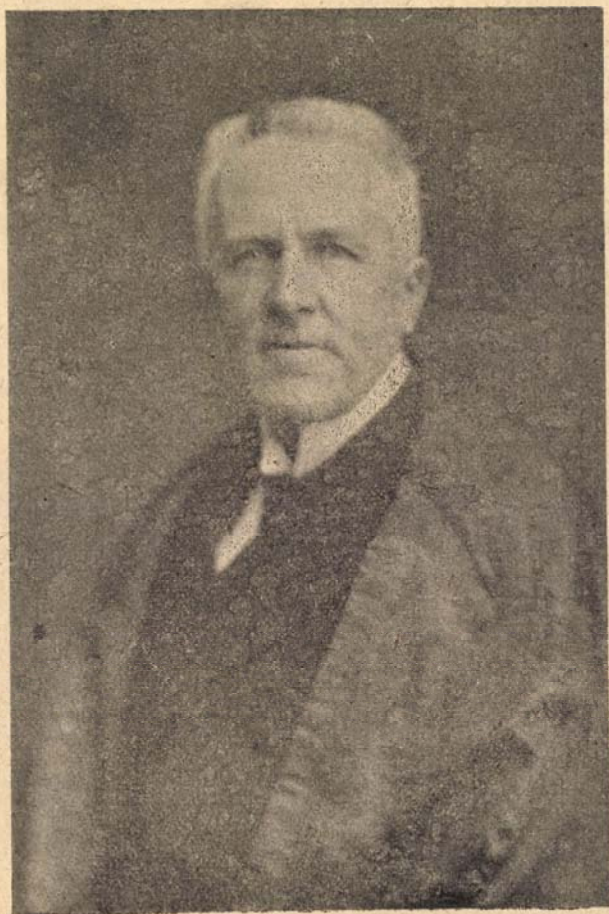

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

József Miklós unitárius püspök.

336. részlet. Simon Deakler szerkesztésénél
Unitárius Közlöny.

Józan Miklós püspök.

Az unitárius egyháznak egy félesztendei várakozás után újra püspöke van. Dr. Varga Béla püspök egyetemi tanárrá történt kinevezése folytán lemondott a püspöki székről s az egyház csak június hó 29-én jutott abba a helyzetbe, hogy örökét betölthesse. A püspökvalasztó Zsinati Főtanácsot a téli főtanács határozata alapján az E. K. Tanács a Székelyföld fővárosába: Marosvásárhelyre hívta össze, mely város az unitárius történelemben is oly fontos szerepet tölt be. A nehéz idők dacára is a Zsinati Főtanácsnak csaknem 200 tagja jelent meg a történelmileg nevezetes helyen és alkalommal és a választók nagy többséggel *Józan Miklós* budapesti esperest, volt püspöki vikáriust választották az unitárius egyház fejévé.

E választással az unitárius közvélemény az újabb unitárius korszak egyik legnagyobb papjának juttatta Dávid Ferenc örökét. Józan Miklósban az unitárius egyház tagjai és mások is mindig a magasszárnyalású nagy szónokot, a fenkölt gondolkodású, ihletett ajkú költőt, a fáradhatatlan lelkipásztort, a mindig munkában lévő szervezőerőt ismerték, tisztelték és bámulták. Nem csoda, ha most az unitárius lélek a püspöki állás gyönyörűségével és terhével jutalmazta meg.

Józan Miklós püspöknek a bölcsője az aranyosszéki Sinfalván ringott. A nevezetes tordai algimnáziumban és a kolozsvári főgimnáziumban végezte tanulmányait jeles eredménnyel. A teológiai intézet elvégzése után a boldogemlékű Ferencz József püspök a Dunántúl lévő Polgárdi egyházközségbe küldte ki s. lelkésznek (1890). Rövid idei ottani működése után az egyház kiküldötte az oxfordi Manchester New Collegebe, hol az angol nagymesterek: Martineau, Drumond és Carpenter vezetése mellett három termékeny esztendőt töltött. (1892—95). Ezalatt kitűnően megtanult angolul s kiváló képességeivel, megnyerő modorával önmagának, egyházunknak és hazánknak sok kiváló barátot szerzett.

Angliából hazatérve a torockói híres egyházközségünk nyerte meg lelkészének. (1896). Itteni hasznos és értékes működése után négy év múlva a budapesti lelkészi állás fontos feladatát bízta rá a budapesti egyházközség és Ferencz József püspök bizalma. Az 1899-ik évben foglalta el ezt a fontos missziói állomást s azóta a magyarországi unitárius missziónak állandóan az apostola, vezére, irányítója és szervezője. Sokáig csak egyedül volt lelkésze a budapesti unitáriusoknak. A reá háramlott sok munkát csak az ő hatalmas ereje és képességei teljesíthették; más összeroskadhatott volna a nagy teher alatt. Mint a Duna—Tisza-menti kör esperese bölcs vezetésével mindig megtalálta azt az utat, amellyel egyházunk érdekeit úgy tudta megvédeni, hogy más felekezetűekkel a békeséget, sőt sok helyen az együttműködést is fenntartotta.

Minden lépésében emelkedett szellemű, fenkölt eszményiség vezette s ez nemcsak egyházunk kebelében, hanem egyházunk keretein túl is jól megérdemlett becsülést szerzett neki s az unitárius ügynek, amelynek szolgálatában állott.

Élete legnagyobb része a lelkipásztori munkában telt el. A Duna—Tisza-mentén több egyházközség alakult, de az nem tette fölöslegessé azt, hogy nagy Magyarország különböző helyeire, Pozsonyba, Dunántúlra, Felsőmagyarországra, a Bácskába, Temesvárra, stb. ünnepek alkalmával el ne látogasson. És látogatta s összetartotta a szétszórt híveket mindenfelé. Sőt egy alkalommal (1907-ben) a bostoni kongresszus alkalmával az Amerikába kivándorolt híveinket is meglátogatta. Erről a látogatásáról tett jelentése egyike a legmegrázóbb tapasztalatoknak. Kivándorolt véreinknek helyzetét, nyomorúságát festette le megrázó valósággal.

A világháború előtt és a háború után is az unitárius és szabadelvű vallásos gondolkodók a művelt nagy világvárosokban gyakran tartottak nagy gyűléseket, ahol rokongondolkozó kiválóságok egymás közt kicserélték eszméiket s a béke, testvériség, szabadság és együttműködés nemes gondolatát ápolták. Józan Miklós több ilyen összejövetelen részt vett s magas színvonalon álló előadásaival a magyar unitárius névnek becsületét öregbítette. A D. F. Egylet munkásainak egyik legkiválóbbika; úgyis mint szervező erő s úgyis mint előadó. A budapesti D. F. Egyletet ő indította el nemes hivatásán; a budapesti alakulatban és a központban gyakran ragadtatta tapsra a hallgatóságot; a budapesti D. F. Egylet évkönyvei pedig egy jól megszervezett és vezetett egylet nagyszerű munkásságáról tesznek tanúságot, ahol az unitárius gondolat mellett más egyházak képviselői is gyakran hallatták szavukat.

A triánoni embertelen békeparancs Magyarországot több részre osztotta; a magyarországi unitáriusok erőszakosan elszakították az erdélyiektől. A magyarországi unitáriusoknak Józan Miklós lett a természetes vezére úgyis mint esperes s úgyis mint vezetésre hívatott személyiség. A magyar kormány hozzájárulásával püspöki vikáriusi címet és hivatáskört szervezett a csonka-magyarországi unitárius egyház s ennek a méltó viselője, valamint a főrendiház tagja az unitárius egyház részéről Józan Miklós volt. Ebben a főrendiházi tagságban a magyar kormány meghagyta akkor is, mikor Erdély egy részének visszatértek a csonka-magyarországi szervezetet megszüntették és csatlakoztak az ősi unitárius egyházhoz.

A kegyetlen elszakítás 22 éve alatt mi Józan Miklós szellemi adományából a rádió útján reszültünk. Ezek a rádióbeszédék állandóan a magyar hit törhetetlen erejéről tettek tanúbizonyságot s reményt ébresztettek az elnyomatás legszomorúbb korszakában is.

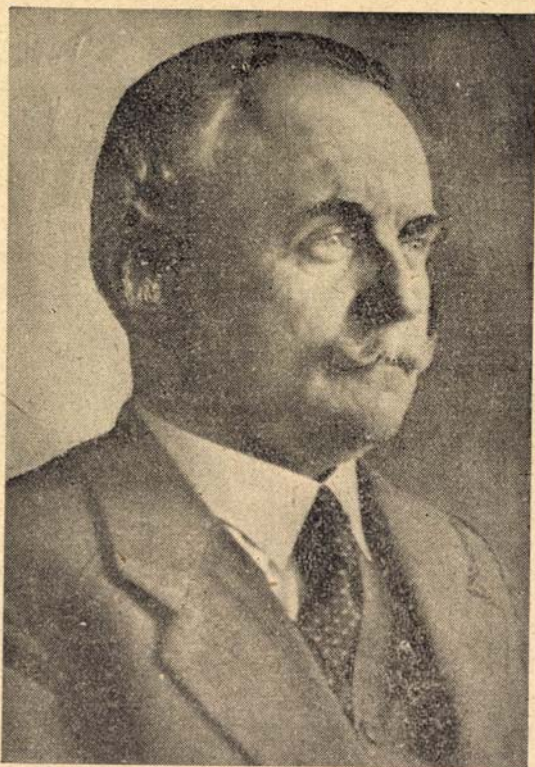
Józan Miklós, mint lelkipásztor, az emberi lélek és társadalom minden kérdésével sikeresen foglalkozott. Mint esperes és püspöki vikárius az egyházkormányzat minden kérdésében gyakorlatot szerzett; mint szónok, költő és író mindenütt közbecsülésnek örvend. Múltán tekinthet feléje bizalommal az unitáriusoknak serege, itthon és a határokon, valamint a tengereken túl is. Adja a jó Isten, hogy az unitarizmus lobogóját, melyet eddig oly dicsőséggel hordozott, még sok évig emelhesse magasra, mint az unitárius egyház püspöke, további sikerrel, boldogsággal és dicsőséggel.

Dr. Gelei József főgondnok.

Az unitárius egyháznak a dr. Elekes Domokos főgondnok lemondásával megüresedett állás betöltésénél nem az okozott gondot: vajjon van-e alkalmas ember ezen díszes állás elfoglalására, hanem az, hogy a sok kiváló, jeles, előkelő, fontos állásban élő nagy unitárius férfiú közül ki lesz a jelen helyzetben a legmegfelelőbb, ki tehet legtöbb jót az unitárius egyháznak a mostani helyzetben? Valóban az unitárius egyházban oly sok kiváló világi férfiú van, hogy a választás egyelőre ebből a szempontból volt nehéz. A Zsinati Főtanács tagjainak helyes megérzése és ítélete dr. Gelei József egyetemi tanárt, az európai hírű nagy természettudóst juttatta e fontos és felelősségteljes állásba.

Dr. Gelei József főgondnok azok közé az emberek közé tartozik, akik a maguk erején, Istenadta tehetségüknél fogva emelkedtek a tudomány és társadalmi szervezett magaslatára s akik ezt a főemelkedést igazi nagy kötelezettségeljesítés alkalmának és lehetőségének tekintik. Dr. Gelei József a tudományos sikerek magaslatán sem feledkezett meg az ő népéről, a székely népről, magyar népről és az unitarizmusról. Nagy sikereit arra való eszköznek tekintette, hogy azzal népét, fajtáját emelje. Mint természettudósnak is olyan erős hit hatotta át lelkét mindenkor, hogy a legsötétebb időkben is szenttűl hitt fájának életerejében, Magyarország föltámadásában.

Ifjúsága olyan volt, mint a többi sokat küzdő, nagyraihivatott székely diákoké. Árkosról került egyszerű székely harisnyás ember fiaként a kolozsvári unitárius főgimnáziumba. Itt már korán jelentkeztek a természettudomány iránt való érdeklődésének és szeretetének jelei. Mint felsőbbosztályos tanuló már országos pályázaton pályadíjat nyer s mikor az egyetemre kerül, dr. Apáthy István professzor azonnal felismerte rendkívüli képességeit és alkalmat adott arra, hogy jól felszerelt intézetében dolgozhasson. Ettől kezdve élete a magyar tudományosságé lett. Haladását, munkásságát egyik tanítványa,

**Dr. Gelei József, egyet. ny. r. tanár,
a Magyar Tudományos Akadémia tagja, főgondnok.**

dr. Ferenczy Sándor jelenleg máramarosszigeti gimn. igazgató így foglalja össze:

„Gelei professor irodalmi munkásságát s a tudomány terén elért hatalmas sikerét csak úgy tudjuk megérteni, ha párhuzamot vonunk nagy tanítómestere, dr. Apáthy István, a világhírű mikrotechnikus és a magyar tudományos élet legkiválóbb biológusa, jelenlegi főgondnokunk között. Legelőször Apáthy professor mellett dolgozott, mint tanársegéd, szövet-tani kutatások terén szép eredményei alapján állami ösztöndíjjal, 2 évet töltött Münchenben és Würzburgban. Világháborút megelőző években már mint az európaszerte híres, nápolyi mintára épült, kolozsvári Álattani Intézet adjunktusa működött 1919-ig. Magyar kultúrára hivatkozni nem igen szerető román egyetemi tanárok Apáthy és Gelei professorok neveit minduntalan emlegették. Valljuk be őszintén, hogy a kolozsvári Álattani Intézet Közép- és Kelet-Európának egyik büszkesége. A sajnálatos főhatalomváltás őt is el-

sodorta egyetemi ór helyéről s 1924 szeptember 1-ig viselte az erdélyi kisebbségi sorsban is a hőiesen küzdő tanár súlyos helyzetét, amikor nem a fizetés volt a fontos, hanem az a munka, amit adhatott az aléltságból alig ébredező erdélyi magyarságnak. A „Magyar Nép”ben megjelent cikkei útmutató gyanánt szerepeltek. Kíváló előadóképessége, ami nagyfokú tudományos képzettségével párosult, olyan eredményeket ért el, ami 22 éves kisebbségi életünkben hallatlan és egyedülálló. Vele történt meg 1924 kora tavaszán, hogy a Steinnach-féle megifjodási elméletéről tartott előadását többször kellett Kolozsvárt és vidéken is megismételnie. Kolozsvári Unitárius Kollégiumi tanszékét 1924 szeptember 1-én meghívás folytán a szegedi Egyetemen Apáthy professzor tanszékével cseréli el, ahol kezdetben az örvényférgekkel, később az egysejtűek morfológiájával, életfolyamataival és főleg idegrendszerével foglalkozva olyan dolgokat fedezett fel, ami egész iskolaszámba ment s ezzel Európaszerte nagy elismerést nyert. A kromozoniák hosszanti párosodásával az átöröklés terén szerzett hervadhatatlan érdemeket. Tudományos munkásságát a Magyar Tudományos Akadémia még fiatal korában két pályázaton pályadíj odaítélésével, később a Marci-bányi-jutalommal tüntette ki. Még kisebbségi sorsban élt Erdélyben közöttünk, gimnáziumunk tanáraként a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd később rendes tagjának választotta.

1940 nyarán, Szent István napjától kezdve, alig egy hónap alatt írta „Merre haladjunk” című könyvét, amelyben a magyar sors útját sem előtte, sem utána szebben és tudományosabban senki meg nem írta. A magyar sors s az isteni gondviselés akkor hozta vissza székely testvérei közé, mikor reá a legnagyobb szükség volt. Az elnyomatás keserves éve alatt gondolkozni már alig tudó, de jobb sorsra érdemes unitáriusok egy olyan széles látóköri, a vallás mélységeit is megérteni tudó nevelőt nyertek dr. Gelei József főgondnok úrban, kinek az unitárius egyház rangot nem tud adni, de annál többet kaphat bölcs és mély szellemi irányításából.

Dr. Gelei József nem volt sohasem a világtól visszavonuló száraz tudós, hanem tudományát nemzetének, fajtájának szolgálatába állította. Felszínes, hangoskodó társadalmi lármának nem állott szolgálatába, sőt az ilyeneket mindig elkerülte. A triánoni szerencsétenség után a „Magyar Nép” című értékes lapban többször szólott a magyar néphez a tudomány fontos kérdéseit ismertetve. Mint szegedi egyetemi tanár sok diákjóléti munkát irányított, sok szegény tanulónak segítette elő a haladását és tette lehetővé azt, hogy pályáján boldogulhasson. Ma is számtalan embernek segíti elő boldogulását minden jó ügyön segítő készségével.

Zamatos magyarsággal megírt cikkeit a lapok mindig készséggel fogadják s fontos kérdések megvilágítására gyakran felkeresik s felkérték.

Amit legutoljára írunk róla, nem a legkevésbé fontos. Szeged vidékén árkosi birtokából tanyát szerzett, ezzel is igazolva a földhöz való szerető ragaszkodását. Minden munkájában egyetemes, társadalmi szempontok vezették. Szegeden az ottani unitárius leányegyházközségnek gondnoka volt. El látszólag kicsiny megbízatásban is oly hűséggel és odaadással működött, hogy búcsúzaskor könnyes szemmel váltak el tőle az egyházközség tagjai. A kevésen is hív volt, a magasabb megbízatást kiérdemelte az egyháztól. Kiérdemelte azzal a nagy társadalmi munkával, amelyet kifejtett az egyetemes magyarság és az unitárius szempont érdekében. Dr. Gelei József neve ma valóban szimbólum, jelkép. Jelképe annak a nagy kötelességérzetnek, hogy egymásért felelősek vagyunk s igazi vallási és nemzeti egységet kell létrehoznunk.

Ennek a nagy és szent eszménynek a megvalósítására az Ūristen dr. Gelei József főgondnokot szívós székely akarattal áldotta meg, amely őt semmiféle munkában lankadni nem hagyja s amely minden teremtő tehetség sikereinek alaptétele. A példamutató élet minden ékesszólásnál szebben beszél. Egyházunk megtalálta azt a világi vezérférfiút, aki egyházunknak ügyét diadalra vezérli.

Petőfi sírjánál.

*Segesvári síkon pirosabb a rózsa.
Hogyh1 arra járnd1, szakíts egyet róla.
Tedd egy sírhalomra, ahol Turul rebben ;
Sehol se lehetne imádkozni szebben,
mint ezen a helyen.*

*Kérditek, hol pihen nagy Petőfi pora ?
Olyan költő, mint Ő, nem halhat meg soha.
Ne kérdjétek, hol van, csillag Ő már régen ;
Ott ragyog felettünk szép nyári estéken
népünk énekében.*

*Porló hamvaiddban tudjuk — kemény vád van.
Mért hagyjuk a sírod idegen országban ?!
Nem marad sokáig, — azt mondják a nőtők: —
Amint volt, miénk lesz a szép Erdélyország,
Egész Erdélyország.*

*Turulos sírodnál zendülnek még dalok,
Együtt imádkoznak székelyek s magyarok.
Erős esküvéssel szent fogadást teszünk :
Inkább mind meghalunk, de rabok nem leszünk,
többé soh se leszünk.*

Báró József.

A marosvásárhelyi nagy Zsinat.

Régóta nem volt annyi unitárius lélek együtt, mint Marosvásárhelyen június hó 29-én a nagy Zsinat alkalmával. Az alkalom is nagyon fontos volt, mert hiszen püspököt és főgondnokot választott a Zsinat. Egyik egyházfőnek a megválasztása is fontos; a kettőé pedig kétszeres jelentőségű történelmi esemény. A nagy Zsinat valóban nagy érdeklődést ébresztett nemcsak az egyházi tanácsosok köreiben, hanem azokon kívül is. Az egyházi tanácsosok közül csaknem 200-an jelentek meg, érdeklődők is nagy számmal voltak. Az események folytán szétválasztott sok jó unitáriusnak egyúttal találkozója volt ez az alkalom.

A Zsinatot június 29-én a reggeli órákban dr. *Elekes Domokos* főgondnok gondolatokban gazdag beszéddel nyitotta meg. *Bálint Ödön* esperes, mint közügyigazgatóhelyettes buzgó imával kérte Isten áldását a Zsinati Főtanács munkájára. A Zsinati Főtanács megalakulásakor az egyházi elnöki tisztelet dr. *Kiss Elek* püspökhelyettes főjegyző, a világi elnöki tisztelet dr. *Elekes Domokos* főgondnok, a jegyzői tisztelet *Benczédi Pál*, a közügyigazgatói tisztelet pedig *Bálint Ödön*, az előadói tisztelet *Ürmösy József* és dr. *Szathmáry János* gazd. előadó, jogtanács töltötte be.

A Zsinati Főtanács kezdetén az új felügyelő-gondnokok dr. br. *Daniel Gábor*, v. dr. *Kozma György* és dr. *Gálffy Zoltán* és a még esküt nem tett egyházi tanácsosok letették az esküt. Azután pedig a Zsinati Főtanács az új határokkal beállott helyzetben a főtanácsi tagságokról hozott határozatot. E határozat szerint az eddigi igazolatlan mulasztókkal szemben nem alkalmazhatják a jogvesztést kimondó határozatot; jövőre azonban a meghívások, számbavételek és igazolások pontos alkalmazása után a Főtanács alkalmazni fogja. Kimondotta a Zsinati Főtanács, hogy azok, akik a bécsi döntéssel részben vagy egészben a határokon túl lévő területen kapták megbízatásukat és azok az élethossziglan választott egyházi tanácsosok, akik a bécsi döntés által vont határon túl laktak, de Magyarországra átköltöztek, vagy átjöttek a Zsinatra, ezen a Zsinati Főtanácson jogaikat gyakorolhatják. A IX. egyházkör területére 1940 augusztus 30-ig kiköltözött életfogytiglan választott egyházi tanácsosok, akik magyar állampolgárságot aug. 30-ig nem nyertek, egyházi tanácsosi jogaikat gyakorolhatják. A IX-ik egyházkör területén lakó, vagy oda 1940 aug. 30-ig kiköltözött életfogytiglan választott főtanácsi tagoknak, akik jogaikat a IX. egyházkör igazgatótanácsában gyakorolhatták: helyzetét az 1941 jan. 12-iki főtanácsi határozat elrendezte, midőn a IX. egyházkör területéről a 30 főtanácsi tagot megválasztotta. Ezzel a választással a többi jogok nem vitathatók.

A püspökhelyettes és E. K. Tanács általános összefoglaló

jelentése hatalmas munkáról tesz tanúbizonyságot. Kinyomtatva minden egyházi tanácsos megkapta és így felolvasás nélkül általánosságban a Zsinati Főtanács elfogadta. *Benedek Gábor* javaslatára felkéri a Zsinati Főtanács az elnökséget, hogy minden lehető lépést tegyen meg a kormánynál a felekezeti iskolák segélye és a papi kongrua méltányosabb rendezésére.

Dr. *Varga Béla* püspök lemondását sajnálattal vette tudomásul a Zsinati Főtanács. Emlékét jegyzőkönyvileg örökítette meg s kéziratban való hittanának kiadását elhatározta.

A püspöki állás betöltésénél a Zsinati Főtanács nagy többségének szavazata *Józan Miklós* esperes, volt püspöki vikárius, főrendiházi tagra esett. Lapunk vezető helyén méltatjuk a választást. A zsinati Főtanács a megválasztott új püspököknek nyújtott önként megnyilvánult nagy és lelkes tiszteletadása után nem feledkezett meg a nemes versenyben lemaradt dr. *Kiss Elek* főjegyző püspökhelyettesi kiváló munkásságáról sem. Dr. *Kiss Elek* főjegyzőnek püspökhelyettesi munkásságáért köszönetét fejezi ki s kéri az egyház érdekében további építő munkásságát.

A Zsinati Főtanács elismerését és köszönetét fejezte ki dr. *Elekes Domokos* lemondott főgondnoknak az egyház érdekében kifejtett kiváló munkásságáért s új főgondnoknak dr. *Gelei József* egyetemi tanárt, a Magyar Tudományos Akadémia tagját választotta meg. E választást második cikkünkben méltatjuk.

Dr. *Mikó Lőrinc* egyházi titkár lemondását az igazi rokonszenvenek és megbecsülésnek őszinte megnyilvánulása követte. Történelmi nehéz időkben teljesített felelősségteljes, lelkiismeretes munkásságáért a Zsinati Főtanács köszönetét fejezi ki s nagyjelentőségű munkásságát jegyzőkönyvileg megörökíti.

A titkári állást a Zsinati Főtanács a szavazatok nagy többsége alapján *Csifó Nagy László* központi szolgálatot teljesítő lelkésszel töltötte be. *Csifó Nagy László* a Teológia Akadémia elvégzése után egy évig Oxfordban, három évig Chicagóban folytatott tanulmányokat. Hazaérkezve három évig Kolozsvárt segédlelkész volt, azután pedig az egyház központi irodáján teljesített szolgálatot. Jövő, fontos munkássága jó reménységgel tekint az egyház eddigi működése alapján.

A székelykeresztúri gimnáziumhoz vallástanárnak *Lőrinczy László* kadácsi lelkészt, okl. vallástanárt, a kolozsvári unitárius kollégiumhoz igazgatónak továbbra is *Gálffy Zsigmond* eddigi kiváló igazgatót választotta meg a Zsinati Főtanács.

A Zsinati Főtanács az egyházi, főtanácsai fegyelmi és köz-igazgatási bíróságok megalakítása után, valamint a jövő évi főtanácsai bizottság kiküldése után, a szokásos üdvözlések, a közügyigazgató imája és a Himnusz elnéklése után bezárult.

A nagygyűlés után a Berde-ebéd következett. A Berde-

serleggel a felköszöntőt dr. *Fekete Sándor* főorvos mondta igen tartalmas, tanulmányszámbe menő beszéddel. Azután még sok értékes beszéd hangzott el. Ezekből és a kifejlődött hangulatból örömmel állapítottuk meg, hogy a megválasztott új vezéret általános tisztelet és bizalom veszi körül s ez biztosítéka az egyház jövő fejlődésének és haladásának. A fehér asztalnál kifejezésre jutott a köszönet és hála kifejezése az egyházközség és város vezetőségének a vendégszeretetéért és a rendezés nagy munkájáért. Méltán megilleti a hála és köszönet kifejezése *Halmágyi János* esperest és az egyházközség vezetőségét, valamint dr. *Májay Ferenc* polgármestert a sok és értékes szolgálatért, melyet a Zsinat sikere érdekében kifejtettek. Marosvásárelyre hálával gondol a rendezésért és a vendégszeretetért az unitáriusoknak ott járt serege.

Az unitárius egyház élete pedig elindult az új úton.

Móricz Zsigmond az unitáriusok között.

Erdélyi látogatási körútjában minket unitáriusokat is meglátogatott és megismert a mi kedves Zsiga bátyánk és testvérünk. Értékes és hálás találkozás volt ez részünkre, mert újabb bizonyosságot tett arról, hogy mennyire nem ismernek és ha ismernek, mennyire nem helyesen ismernek minket unitáriusokat! Ez a neves író-történész testvérünk őszintén bevallotta, hogy hallott az unitáriusokról, de úgy tudta, hogy csak szórványokban élnek itt-ott egyes helyeken, de nem csoporttömegben!

Székelykeresztúron vezetőjével, Böződi György székely író testvérünkkel — mint ő mondotta — elindult a Transilvánia vajgyárat megnézni, útközben egy szép díszes külsejű épület előtt mentek el, melyre rá volt írva: „Unitárius Főgimnázium“. Hát ide megyünk be — mondotta — a vajgyár most marad. Bement, meglepett az iskolát és a gimnázium nagy könyvtárát. Meglepte a könyvtár anyagának gazdagsága, csak sajnálta, hogy hiányzik a szakszerű lajstromozás. Meglepetéssel hallotta, hogy Udvarhely megyében mintegy 30.000 unitárius van 50 egyházközségben. Csodálkozással hallgatta, hogy milyen nemes áldozatkészséggel tartották fenn a román uralom alatt a főgimnáziumot.

Kolozsvárra való visszatérés után meglátogatta egyházi központunkat, kollégiumunkat s ennek nagyterjedelmű gazdag könyvtárát. Örvendett a példás rendnek. *Márkos Albert* könyvtárnok bő tájékoztatást adott azon értékes művekről, melyek kollégiumi könyvtárunkban vannak. A „szombatos“ vallás dolgai érdekelték s ilyen irányú munkákat tekintet meg. Meglátogatta egyházi irodánkat, hol a vezetőség — püspökhelyettes, teol. tanárok — fogadta. Igen érdekelte egyházunk múltja,

mért azt tudta, hogy ez az egyedüli magyar keresztény vallás, mely magyar földön született. Egyházunk történetéből meglepte az az akkor először hallott tény, hogy a főtéri római katolikus nagytemplom 1566-tól csaknem 150 évig az unitáriusok tulajdona volt. Meglepő volt reá nézve azért, mert ő — aki Bethlen Gábor korát megírta — ebben az irányban nem nyomozott. Pedig ha 150 évig birták, ez azt mutatja, hogy megfelelő tömeggel, befolyással rendelkeztek, kellett, hogy legyen megfelelő számú tekintélyes vezetőjük, kik ezt fenn tudták tartani! Nemsokára meg fogja írni Bethlen Gábor további élet-történetét s abban megírja az unitáriusokra vonatkozó részt.

Ezután az ifjúsághoz intézett jövőbeli magyarságuk magartatása, feladata tekintetében igen kedves közvetlen szavakat.

Azzal a jóleső barátságos érzéssel vettünk búcsút, hogy ez a találkozás a kölcsönös testvéries megértés, megismerés jegyében záloga lesz a mi igaz magyar barátságunknak.

Ürmösi József
püspöki titkár.

Népművelési vezető tanfolyam Balaton-Lellén.

„Egyesült erővel iparkodunk azon, hogy Magyarországon egy ember se legyen kenyér és ruházat nélkül, fődél és szakismeret nélkül és az erkölcsi műveltséget senki se nélkülözze“. Széchenyinek ez a rövid mondata, az előbb kifejezi mindazt a sok eszmét, magasztos célt és törekvést, amelyet f. év június 18—29. napja között Balaton-Lellén, a Novágh Gyula tan. főtanácsos és fõv. népnevelés igazgatója által vezetett „népnevelési vezetőképző tanfolyam“ hallgatóinak örök ajándéku adott.

A tanfolyam, amelynek a célja nem volt más, mint népnevelõket képezni, akik népüket kultúrshívnvonalra emelik, elméleti és gyakorlati oktatást nyújtott. Előadói egyetemi tanárok és más kiváló szakemberek, hallgatói pedig az ország minden részéből összegyűlt papok, tanárok, tanítók, jegyzők, akiket érdekelt nemzetünk jobb életlehetőségeinek a megismerése.

Az élményekben és ösztönzésekben gazdag előadásokon kívül a tanfolyam fénypontjait alkották a Balatonon tett tanulmányi és szórakoztató „hajókirándulások“ és azok az „irodalmi esték“, amelyeken nemcsak a tanfolyam rendezősége, írók, költők, művészek, hanem a tanfolyam hallgatói is szerepeltek.

A „Magyar Tenger“ (Balaton) partján eltöltött tíz nap áldásos eredménye, a tanfolyam végeztével már ott ragyogott az egymástól búcsúzó hallgatók szemében, akik testben, lélekben felfrissülve, tudásban és élményekben meggazdagodtan,

újabb célokkal és elhatározásokkal tértek vissza munkahelyeikre, hogy újonnan szerzett tapasztalataikat érvényesítsék a kialakulóban lévő, jobb magyar élet megvalósításában.

Simó Attila.

Budapesti levél.

A budapesti unitárius egyházközség, mint már több éven át, az idén is megtartotta június hó 12-én (csütörtökön) évi presbiteri konferenciáját. „Az egyház szociális feladata a modern világban“ volt a konferencia tárgya.

Erről prédikált *Pethő István* pezszenlőrinci lelkész és erről tartott szabadelőadást *Szent-Iványi Sándor* teológiai magántanár. *Pethő István* meggyőző erővel és mély hittel tárta elének azt a krisztusi magaslátot, mikor az egyház megfelel igazi kötelességének és irgalmasságot cselekszik a szociális feladatok hűségese teljesítésével. *Szent-Iványi Sándor* meggyőző erővel bizonyította be, hogy az evangélium minden szavában a szociális feladatok teljesítésére bűdzítja Jézus az ő hitvallóit és ha az egyházak felfogása el is tért erről az útról, de az evangélium kötelez bennünket a szociális feladatok sürgős és hűségese teljesítésére. Gyakorlatilag is ismertette ezeket a feladatokat: a Miszióházban lévő fiúinternátus kifejlesztése, leányinternátus alkotása, aggok menháza, árvaház létesítése. Ezek volnának azok a feladatok, amelyek sürgős megalkotásra várnak itt a fővárosban. Ehhez a kérdéshez többen hozzászóltak, felvetve sok egészséges gondolatot, amik mind megvalósításra várnak. Ha tízedannyi erővel indulna meg a cselekvés ebben az irányban, mint amilyen erővel megindult a lelkesedés és jámbor szándék a prédikáció és az előadás nyomán, akkor egy-két év múlva tető alatt állanak ezek a jóléti intézmények.

Adja Isten, hogy úgy legyen.

Budapest, 1941. évi június hó 26.

Hitrokoni mély tisztelettel:
Ujvárosi László.

Az Unitárius Közlöny előfizetése egy évre 2 pengő, D. F. Egyleti tagsági díj 3 pengő; örökös alapítói díj 40 pengő, egyes szám ára 12 fillér. Idegen valutában ennek megfelelő összeg. Előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít, tagsági és alapító tagsági díj pedig a lap mellett az egyleti tagok minden jogaira. — A díjakat az áremelkedés miatt kellett fölemelnünk. Arra kérjük kedves olvasóinkat és tagtársainkat, hogy díjaikat minél előbb rendezzék. Akinék nehézségbe kerül a pénz elküldése, a lelkészi hivatal szívesen elküldi. Kérjük ehát oda fizetni be.

A havasokhoz.

*Hegykoszorúza lankás rónaságok,
Szikla óriások, cukor süvegek!
Huszonhat éve csak álmomban járok,
Bérces Erdélyem fenyvesid közepett.*

*Azóta bizony sokat öregedtünk,
De gyökerünk annál mélyebbre hatolt,
S a terhes idő súlyától a testünk
Egyenes tartása kissé meghajolt.*

*A vén Havas süvege oldalt billen
Ha feljűk intek „szervusz Öregem“!
Hát így vagyunk... köszvényes lett a lábád?
Vagy elzsibbađt csak, mert szűntelen pihen.*

*Vagyatok ti sokan, mért nem álltok össze?
Egy kis táncra... pergő jazz zenére...
Mint ti fujtok.. úgy nem tud más, vegyétek
A szakszofont, a pipát felcserélve.*

*Retyezát, Gyergyó, Görgény, Radna! ha Ti
zenéltek figyelj a világ rátok,
Százados-tölgyek gyökere fordul ki
Ha összefogtok jó öreg barátok.*

*A hangorkánból menekül a hűz,
Barlángja mélyén szoptat a vér medve,
Farkasok zöme a völgyek felé hűz,
Ha a vén Negojnak fűtyölni van kedve.*

*A vizesés halásos réműletben,
Dermedten áll meg jéggé merevűlve,
Ha a Nemere a magas „c“-t kívágja,
A tengerszem szépségébe merűlve.*

*Vén cimborák hát ez az összetartás?
A széthűzásnak ezer seb az ára!
A nem mozdulás átka kövűlt rátok
Ezer-esztendő tunya lomhasága.*

*Kiáltsatok hát a kultur-világra,
„Mi állunk őrt, a mozdulatlan szikla!
Belsőnk forrong s a kráter-szája nyitva
Felhördűl olykor kitörő ásítása...*

*Rajtunk törik meg a vész, vizek hulláma,
Szikrát dobva a tűzet visszaverjűk!
S ha így marad ez.. halálos szorítással,
A tunya földet magunkhoz öleljűk!*

Dull Lászlóné Szent-Iványi Anna.

A kékhegyek honában.

Mesejáték 5 képbén.

Mehetsz vissza a faluba,
S boldog leszel, mint még soha,
Mert a román rongyok helyett,
Diadalmas zászlók lengnek...
S hírlík a világba széjjel,
Hogy e szent föld örök székely...

(meghajlik, távozni akar).

Ildikó: Jaj ne menj el... Pistiről egészen megfélekedtem... Ébresszük fel, a jó hatalmával... Eleget megbűnhődött, engedetlensége és kíváncsisága miatt... Az édesanyja nagyon elszomorodna, talán a szíve is meghasadna, ha megtudná, hogy a boszorkányok hatalmába került... En is nagyon sajnálom... (sír.)

Nogy Varázsló:

Ellopom a könnyed gyöngyét, (csírálja)
Beharagatom a szemét... (csinálja)
S visszatér belé az élet...
Én már megyek. Időm sürget...
Az ég veled (eltűnik a fák között).

Pisti: (kinyitja a szemét) Hol vagyok).

Ildikó: (szepéggve) az erdőben.

Pisti: (csodálkozva) Az erdőbe? ... És te hogyan került ide?

Ildikó: Utánad jöttem. Édesanyád keresett.

Pisti: Miért sírsz?

Ildikó: Miattad,

Pisti: Miattam?

Ildikó: Igen, mert rossz voltál .. Elloptad Nagypó varázskönyvét.

Pisti: (hirtelen feláll) Most már emlékszem. Én nem akartam ellopni, de valami mégis hajtott, hogy elvegyem... Tudod, roppant kíváncsi voltam és azt hittem, hogy csak Nagypó képzeletében vannak szellemek... De most már tudom, hogy Nagypónak igaza volt.

Ildikó: És hová lett a varázskönyv?

Pisti: Elvitték a boszorkányok.

Ildikó: És a zászló? Mi van a zászlóval? Megszerezted?

Pisti: (szégyenkezve) Nem. Nem tudtam megszerezni... Nem volt hatalmam a varázsigék fölött.

Ildikó: Hiába akarunk bölcsék lenni... csak tudatlan gyerekek vagyunk... De azért én megszerzem a zászlót.

Pisti: (hitetlenül (Te? Hisz te csak leány vagy.

Ildikó: (felfortyan) Hát aztán? Te fiú voltál és nem tudtad

megszerezni... Valkinek meg kell szerezni, hogy a falu szegyenbe ne maradjon. Figyelj csak ide (sípjába fúj egyszer).

Óriás király: (10—12 éves fiúcska, lehetőleg falábbon, hogy magas legyen, bozontos fehér üstökkel és szakállal) lehetőleg dörmögő, mély hangon beszél) Földi halandó, mi a kívánságod?

Ildikó: Kedves Óriás király, a magyar zászló piros színéért jöttünk hozzád, amit Nagyapó rejtett el nálad húszonkét évvel ezelőtt,

Óriás király: Hmm (elgondolkodik). Igen. Most már emlékszem. Itt őrzöm a kaftánom jobb sarkában, de csak annak adhatom oda, aki tudja a varázsigt.

Ildikó: Én tudom.

Pisti: (csodálkozva) Te honnan tudod?

Ildikó: (kis fölényel) Megtanultam.

Óriás király: Mondjad.

Ildikó:

Dum-dum kátum, butum kátum,
Legszebb hon az óriás hon,
Csámcsiriszki, fia, lánya,
Csak a jóságot szolgálja.

Óriás király: Jól van földi halandó. Íme itt a zászló piros színe. Én beláthatok a jövőbe...

Ildikó: Mit látsz a jövőben Óriás király?

Óriás király: Látom, hogy ahol ez a piros szín lengeni fog, ott mind csak boldog s megelegetett emberek fognak élni. Többet nem mondok, mert vár a királyi tanács. Ha valamikor még a szolgálatodra lehetek, csak keress fel bizalommal. Ég veled földi halandó.

Ildikó, Pisti: (egyszerre) Ég áldjon Óriás király.

Óriás király: el.

Pisti: A fehér színt is meg tudod szerezni? Tudod a varázsigt?

Ildikó: Tudom (sípjába fúj kétszer).

Pisti: Csodálatos leány vagy te Ildikó.

Tündér királynő: (jön a mesék tündérével) Békesség.

Ildikó, Pisti: (egyszerre) Békesség.

Királynő:

Halljam óhajod, te kedves földi lányka,
Erőm, hatalmam messzire elér,
A szerető jóságot viszem diadalra,
Lelkem, miként ruhám, hófehér.

Ildikó: Kedves jó tündérkirálynő, kérlek szépen add vissza a magyar zászló fehér színét, mit húszonkét évvel ezelőtt nálad rejtett el Nagyapó.

Királynő:

Híven őriztem ezt a drága kincset,

Miért székelyek hullattak hősi vért,
Most, hogy lehulltak az átkos bilincsek,
Visszaadom a régi varázsszavakért.

Ildikó: Királynőm, halld a varázsszavakat.

Am, tam, térusz,
Fehér mirtusz,
Fehér rózsza,
Fehér lélek,
Int a jóra,
Amíg élek...
Ha meghalok
Fehér angyal
Áll mellettem
Tüzes karddal,
A lelkemről
Bűnt leéget,
Nem hagy mást csak
Fehérséget...
Am, tam térusz.

Királynő:

Ki a varázsígét tudja,
Fehér selymét visszakapja... (nyújtja)
Legyen az íge hatalma
A tisztaság diadalma.

Ildikó: Köszönöm.

Királynő: (Pistihez)

Büntetésed végigélted,
E kislány megváltott téged,
Lásd a varázskönyv hatalma
Szellemeknek birodalma,
Mit csak a bölcs esze ér fel.

Pisti: (szégyenkezve) Értelek.

Királynő:

A varázskönyv el nem vezett,
Nagyapónak visszaviszed,
S bocsánatért megköveted.

Pisti: Megteszem.

Mesék Tündére: Íme a varázskönyv (nyújtja). Minden ember elégedjen meg annyi bölcsességgel, amennyivel a Jóisten felruházta...

Királynő: Békesség veletek.

Pisti, Ildikó: Békesség. (Királynő, tündér el).

Pisti: Milyen jószágosak a tündérek... Sohasem hittem volna, hogy visszavihetem Nagyapónak a varázskönyvet s ezzel jóvátehetem hibámat.

Ildikó: Még a zöld színt meg kell szereznünk, de sietnünk kell, hogy még napszállta előtt visszaérhessünk a faluba (bele-fúj háromszor a sípba).

Törpe király: (2—3 éves fiúcska, nagy szakállal, pattogó, vékony hangon) Ki hívott? Mi hívott? Mi a kívánsága?

Ildikó: Kedves jó Törpe király. Én hívtalak. Arra kérlek, add vissza a magyar zászló zöld színét, mit húszonkét évvel ezelőtt Nagyapó elrejtett nálad.

Törpe király: Kukumpityerekum, hop. Hát te azt hiszed földi halandó, hogy én mindenféle nagyapóra emlékszem, ki hcsszú életem alatt útamba akadt...?

Ildikó: (megszeppenve) Kedves jó Törpe király gondolkozz egy kicsit... a mesemondó Nagyapóról van szó...

Törpe király: Nyekriccs, nye... Mesemondó nagyapó... huncut, aki nem emlékszik... Már tudom. Szóval a zászló selyme kellene, nénéd kontya... De tudod-e a varázsigt?

Ildikó: Tudom.

Törpe király: Szotyogó, totyogó, motyogó... Már ha elmondtdad volna is késő lenne... Halljam, halljam mert sietek.

Ildikó:

Moreke tiki taka,
Törpe mind szerencse fia. .
Lelke tele van reménnyel,
Tarisznyája gyémántkővel...
Jelszava ez: Szerencse fel.

Törpe király: Csiricsári, mirimári... Látom no, hogy ügyes földi lény vagy... Itt a zászló zöld selyme (zsebéből kihúzza és odaadja) Tudod, hogy a zöld minek a színe.

Ildikó: A reménynek.

Törpe király: Kukuriku, manguriku... Ha visszamész a kisfaludba, minden embernek mondd el, hogy a zöld a remény színe, s a jobb jövőben bízni minden székelynek szent kötelessége.

Pisti: (lelkesen) Elmondjuk Törpe király.

Törpe király:

Répa, retek, mogyoró...
Mindjárt fütyöl a rigó
És én lelkem, itt se voltam,
Fogadjátok meg mit szoltam...
Hip, hop, ott legyek, ahol akarok (el).

Ildikó: (boldogan szorítja magához a zászlót) Pisti, megvan a zászló, a drága magyar zászló... (hirtelen mozdulattal oda nyújtja) Nesze fogd meg... Te vagy a fiú... a faluban mindenkinek azt fogom mondani, hogy te szerezted meg...

Pisti: (meghatottan ragadja meg a kezét) Milyen aranyos kislány vagy te Ildikó, ha megnövök elveszlek feleségül.
(*Függöny.*)

V. KÉP.

Szín: Falu utcája, díszkapuval, kapu körül magyarruhás gyerekek. Mikor a függöny felmegy, Nagyapó rendezgeti a gyerekeket.

Nagyapó: Te ide állj Bözsi, te magasabb vagy. Te Jancsi oda (mutatja). Jucit engedjétek előre. Akicsiket mind előre. Ugy na. Most figyeljétek ide. Mikor hármat számoltam, mindenki egyszerre kiáltja: Éljen. Tehát figyelem. Egy... kettő... három...

Mind: Éljen.

Pisti és Ildikó: (szép nagy zászlóval jönnek jobbról.)

Juci: Né, Nagyapó, milyen szép... Piros, fehér, zöld...

Mind:

Piros, fehér, zöld,
Erdély magyar föld,

(*Balról két fiúcska szalad, lelkesen.*) Jönnek ... Nagyapó jönnek.

Trombitaszó, balról bevonul egy csapat fiúcska honvédc-sákóval; mielőtt a színpadra lépnének, felcsendül az Erdélyi Induló. Énekelve vonulnak be, a gyermekek virágot szórnak és éljeneznek, majd mind énekelnek, az induló utolsó akkord-jaira rágördül a
(*függöny.*) *Nemes Nagy Márta.*

Az építők.

Faluvégén épül egy ház.
Berekben egy madárfészek.
Itt is, ott is szorgoskodnak
A kétféle építészek.
Az emberek hordják a fát.
A nagy, nehéz gerendákat.
Csíripelő kis madarak
Ágbogat és szalmaszálát.

Kétféle nép. Két világ ez. —
Egyik sem figyel a másra. —
Önkedvükben szorgoskodnak
Híven Isten igazába' ?
Csak én, — egy harmadik, — aki
Nézem és figyelem őket.
Két világból egy cél felé
Törekedő építőket.

S ez ünnepi tavaszfényben,
Ahogy ide, odanézek
Építeni, építeni
Valami szent vágyat érzek.

Gondolatom ég felé száll.
Ihlet tölti be lelkemet.
Vajjon a jó Isten előtt
Melyik lehet most kedvesebb ?
Emberház, — vagy madárfészek ?...

Valami szent vágyat érzek:
Itt egy néhány gerendával
Ott az boggal, szalmaszállal
Napról-napra nagyobbra nő
Emberház és madárfészek.

Hogy fejezzem magamat ki? —
Azt a vágyat, amit érzek?
Össze-vissza gondolok most,
E világon minden szépet.
Kíáltani szeretnék, merl
Nincs már szavam: kiáltok hát
Hahó! — Élet, élet, élet!...¹⁾

Izsák Domokos.

¹ A székely gazdaköltő M.-vásárhelyen előadott egyik szép költeménye.

Főt. Józán Miklós püspök úr üdvözlése.

Július hó 1-én délelőtt 11 órakor az Unitárius Egyház Kolozsváron székelő szervezetei fölkeresték *Józán Miklós* püspök urat, hogy kifejezzék jókívánságaikat hivatalbalépése kezdetén. A központi tiszviselők nevében *Dr. Kiss Elek* egyházi főjegyző, a teológia akadémia nevében *Dr. Fikker János* dékán, a Nőegylet nevében *Dr. Mikó Lőrincné*, a Dávid Ferenc Egylet nevében *Benczédi Pál*, az Unitárius Irodalmi Társaság nevében *Vári Albert*, a gimn. nevében a városról távollevő *Gálffy Zsigmond* igazgató helyett *Benczédi Pál* üdvözölte, a D. F. Ifj. Kör nevében *Erdő János*, a Leányegylet nevében pedig *Nagy Ilonka*. A kolozsvári egyházközség részéről pedig *Ürmösi Károly* tb. espres. A főpásztor mindenik üdvözlésre szeretetteljes beszédben válaszolt s biztosította mindenik intézményi támogatásáról.

Dr. GELEI JÓZSEF FŐGONDNOK ÜDVÖZLÉSE. A főgondnok úr később érkezett haza a Zsinatról s ezért előtte július hó 3-án tisztelegtek az egyház szervezetei még pedig együttesen. Az üdvözlő beszédet *Vári Albert* teol. akad. tanár és *Ürmösi Károly* esperes mondták el az összes egyesületek nevében. Kifejezésre juttatták őszinte tiszteletüket, szeretetüket s kérték ügyünk támogatását. A főgondnok úr szeretettel viszonzta az üdvözlést. Az ő életcélja a közösségi munka s azt tartja élete egyik legnagyobb büszkeségének, hogy édesapja iratai között talált egy nyugtát, amely azt igazolja, hogy valamelyik elődje leróta adóját az egyház iránt. Amit az elődök tettek, azt kell tegyük mi is: áldozni a vallási közösségért: az egyházért.

BUDAPESTEN a Kohári-utcai unitárius templomban augusztus hó 3-án *Józán Miklós* unitárius püspök úr tart istentiszteletet püspöki minőségében először. Augusztus 20-án pedig a kolozsvári templomban tart istentiszteletet. A hívők serege nagy várakozással tekint az áldott alkalmak elébe.

ÜDVÖZLETEK A FŐT. PÜSPÖK ÚR RÉSZÉRE. Ahogy a rádió hírül adta *Józán Miklós* püspök úrunk megválasztását, az ország különböző helyeiről egymásután érkeztek a jókívánságok kifejezései sürgönyben és levélben egyaránt, unitáriusoktól és másfelekezetűektől. Eddig 242 ilyen jókívánság kifejezése érkezett meg a családkon kívül. Az üdvözlők sorában ott látjuk sok közéleti kiválóságnak a levelét és az unitárius hívek szeretetteljes, ragaszkodó, lelkipász-

tori munkásságát méltató levelet. Valóban a szeretet, hódoló tiszteltetés és ragaszkodás öröme veszi körül a főt. püspök urat.

JÁNOS ZSIGMOND EMLÉKÜNNEPÉLY. A marosvásárhelyi nagy Zsinat alkalmával tartotta az unitárius egyháztársadalmi szervezetek a menekült tanulók javára, tekintettel a János Zsigmond születésének és az 1571 évi nevezetes törvény évfordulójára. A szépen sikerült műsor a *Himnuszszal* kezdődött, melyet a nyomati unitárius dalárda adott elő összhangzó énekkel. Tartalmas és erőteljes megnyitó beszédet mondott a nevezetes alkalomról *Dr. Kiss Elek* püspök helyettes *Izsák Domokos* benczédi székely gazda három szép költeményét adta elő igen nagy hatással. *Bedő Emma* énekművésznő szép énekekkel ragadta magával a nagy közönséget. *P. Szentmártoni Kálmán* az 1571. évi marosvásárhelyi országgyűlés címen tartott nagyértékű felolvasást. *Bencze Márton* teol. akad. hallgató kitűnő szavallattal, *Bede Emil* lelkész pedig művészi szép énekkel gyönyörködtette a nagyszámú hallgatóságot. *Dr. Gálfalvi György* pedig tartalmas beszéddel zárta be a mindenképpen szépen sikerült komoly estét. Végül a nyomati unitárius dalárda szép, összhangzó énekkel a *Szózatot* adta elő s ezzel a szép János Zsigmond-estély befejeződött.

OSZTÁLYTÁRSI TALÁLKOZÓK. Kedves emlék időközönként évfordulók alkalmával visszatérni az ifjúkor drága, kedves helyeihez; beülni azokba a padokba, amelyekben valamikor ültünk, találkozni régi pajtásainkkal és tanárainkkal. Kedves, édes drága emlék a tanulóársakra nézve, de éppen ilyen kedves az intézetre és tanárraira is. A jelen év végén három osztálytalálkozó volt a kolozsvári gimnáziumokban. Egyik a tíz éves találkozó, másik a húsz, harmadik a huszonöt éves találkozó. Mind a három osztály kedvesen emlékezett vissza a múltra, bejárta a régi termeket, a bennlakást, részt vett az Istentiszteleten, üdvözölte az igazgatót és tanári kart, az unitárius püspököt s barátságos ebéden, nagy vacsorán kicserélték ismét gondolataikat, érzéseiket, hogy a másnap már a különböző foglalkozások terén teljesítsék kötelességeiket. A 20 és 25 évesek alapítvánnyal is igyekeztek leróni az intézet iránt való hálájukat. A 20 évesek eddigi alapjukat 225.50 P-öt növelték, míg 220 P.-vel a következő adományok által: Kalmár Ferenc 40 P., Schusztay Viktor 20 P., Dr. Ferenczy Sándor 20 P., Pálfi Antal 20 P., Pusztay János 20 P., Dr. Kálnoki Kis Jenő 20 P., Czikéli Ernő 10 P., Somosdi Sztupjár Tibor 10 P., Gál Gyula 10 P., Schildkraut Andor 20 P., Havas Sándor 10 P., Kőszegi Béla 10 P., az alapítvány összege az újabb adományokkal 445.50 P. A huszonöt évesek is 118 P. alapítványt tettek. Ez az összeg a következő adományokból folyt be: (H) Ajtay János 5 P., Retezár Menyhért 10 P., Tana Ferenc 10 P., Rozmann Jenő 20 P., Somosdi Károly 4 P., Hant Zoltán 4 P., Kocsis Dezső 10 P., Dr. Szász István 15 P., Brunner Jenő 10 P., Dr. Filep Ferenc 20 P., Gyulai Ferenc 10 P. Az intézet hálás köszönetet mond az adományokért.

NYILVÁNOS KÖSZÖNET. Ma már csaknem minden unitárius egyházközségnek f. évben konfirmált leányifjúsága keresztényi áhitattal olvasgatja Dr. Boros György: „Szívemet hozzád emelem“ cí-

mű kedves imakönyvét, melyeket néhai boldogemlékű püspökünk Dr. Boros György leányai: Dr. Hintz Györgyné Boros Ella, Puksa Endrené Boros Irén és Weress Jenóné Boros Róza adományoztak édes apjuk emlékére. E nagy értékű becses adományért — 450 drb. á 2 pengő — Egyházi Képviselő Tanácsunk írásban kifejezte hálás köszönetét, de nem mulaszthatjuk el, hogy itt a nyilvánosság előtt is, az édes apa által alapított egyházi folyóiratunkba, ki ne fejezzük meleg köszönetünket az értékes és igazán helyes gyakorlati célt szolgáló adományért. Isten áldása legyen az adományokon! *i. j.*

ADOMÁNY. *Dr. Fazakas Miklós* a székelykeresztúri egyházközség felügyelő gondnok a Fiatfalvi egyházközség orgonaaalapja javára 100 P.-öt ajándékozott. Isten áldása legyen a jókedvű adakozón s találjon sok követőre.

SZEMÉLYI HIREK. *Gálffy Zsigmond* kollégiumi igazgatót az a baleset érte, hogy egy véletlen következtében a jobb lába a felsőrészben eltört. Gondos, szakszerű ápolás alatt van a kolozsvári sebészeti klinikán. Minden remény meg van arra, hogy aránylag rövid idő alatt felgyógyul, mert semmi zavaró jelenség nem állott be. Szívvel kívánjuk, hogy minél előbb nyerje vissza egészségét.

A hivatalos lapból értesültünk, hogy *ifj. Márkos Albert* és *Útő Mancika* okl. zenetanárokat a kolozsvári Zenekonzervatórium tanárává nevezték ki. Sok szerencsét kívánunk.

UJ TEOL. MAGANTANÁROK. Június hó 24-én *Erő János* kolozsvári s. lelkész egyháztörténelem és egyházjogi-, *Kövári Jakab* kénosi lelkész. okl. vallástanár, az Őszövetségi szakcsoportból teol. akadémiái tanári vizsgát tettek. Mindketten kiváló készületről tettek tanúbizonyságot.

ÉVZÁRÓ A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS GIMNÁZIUMBAN. Június 25-én volt az unitárius kollégium bezáró ünnepélye, melyen az igazgatón, tanári karon kívül jelen voltak Dr. Kiss Elek főjegyző, Dr. Gál Kelemen és Dr. Gyergyay Árpád felügyelő gondnokok, szülők és érdeklődők s a tanuló ifjúság. Az ünnepély egyházi énekkel kezdődött, majd Benczédi Pál vallástanár buzgó imával adott hálát Istennek az áldott gondviselésért. *Gálffy Zsigmond* igazgató pedig mély gondolatokkal vázolta a magyar kormányzat alatti nevelés és alkotás jelentőségét. Majd pedig az év történetét adta elő és a jutalmakat osztotta ki. Örömmel jelentette, hogy kevés létszámunk mellett is az országos diákversenyen két tanuló díjat nyert s a sportban intézetünk az első közé tartozik. Végül Dr. Kiss Elek főjegyző lelkes beszéddel méltatta az igazgató, a tanári kar és az ifjak munkáját. Az ifjúság énekkara Péterffy István zenetanár szakavatott vezetésével előadta a Himnuszt s azzal a 22 éves elnyomatás után az első magyar évzáró ünnepély befejeződött.

AZ ELSŐ MAGYAR ÉRETTSÉGIN a kolozsvári gimnáziumban a kormány kiküldötte Kovács Kálmán tanügyi főtanácsos fővárosi igazgató volt, az egyházi kiküldött pedig Dr. Gál Kelemen tanügyi főtanácsos, felügyelő gondnok. A székelykeresztúri gimnáziumnál pedig a kormány kiküldötte Barabás Zoltán fővárosi tanár, az egyház kiküldöttje pedig Dr. Kiss Elek főjegyző.

A DAVID FERENC EGYLET központi vezetősége szeretettel kéri a lelkészeket: 1. Sziveskedjenek a jelen évben választott új presbitereket bejelenteni, a tagsági és előfizetési díjakat beküldeni, hogy lapunk megfelelőhessen kiadatulésánk.

2. A naptár árakat augusztus hó 5-ig sziveskedjenek elszámolni, beküldeni, ahol ezt még nem tették meg.

3. A jövő évi naptárra az adatokat sziveskedjenek szeptember hó 1-ig beküldeni. A később érkező adatokat csak abban az esetben használhatjuk fel, ha nem lesz kinyomva addig a naptárnak a névlári része. Már pedig kb. szeptember 5-én ez a rész ki lesz nyomva.

4. Szept. 1-ig értesítést kérünk, hogy hány naptárt rendelnek.

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS LEÁNYOTTHONBA az 1941-42. iskolai évre a felvétel iránti kérést augusztus 1-ig a Leányotthon Elöljáróságához címezve (Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 7. szám) kell beküldeni. Válasz levelezőlap melléklendő.

TÁJÉKOZTATÓ AZ 1941-42. ISK. ÉVRE. 1. Az egyes kötelező tárgyból elégtelen osztályzatot nyert tanulók igazgatói engedellyel tehetnek javítóvizsgálatot. Ezért folyamodniok kell. A Rendtartás 98. §. 4 c) pontja értelmében az olyan tanuló, aki két egymást követő osztályt már javítóvizsgálattal végzett s ebben az iskolai évben egy tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, tanulmányait csak az osztály megismétlésével folytathatja. Ezek, valamint a két kötelező tárgyból elégtelen osztályzatot nyert tanulók, javítóvizsgálatért nem folyamodhatnak. 2. Az 1941-42. iskolai évre a beíratásokat szeptember hó 5-6-7-én tartja az igazgatóság d. e. 9-12 óra között. Beíratási díj 11 P. Sportkörök és oktató film díj 5 P. Tandíj 134 P. (14 P. havi részletben is fizethető); konviktsusi díj havi 34 P., amely a drágaság emelkedésével 40 P-re emelkedhetik. Az I. osztályba az vehető fel, aki valamely hazai nyilvános jogú népiskola IV-ik osztályát elvégezte, élete tizedik évét btöltötte, de tizenharmadik évét szept. 15-énmég nem. Ezek a tanulók hozzák magukkal tanulmányi értesítőjüket, születési bizonyítványukat, szülők és nagyszülők keresztlevelét. Utóbbi csak bemutatás végett. A többi tanulók hozzák magukkal előző évi tanulmányi értesítőjüket. 3. A szeptemberi magánvizsgálatok szeptember 4-5 és 6-án lesznek. A kérvényt július hó 30-ig kötelesek benyújtani az igazgatósághoz.

Tanítás szept. 9-én kezdődik.

ORSZÁGZÁSZLÓAVATÁS HOMORÓDVÁROSFALVÁN. Az újabban külső képében is figyelemreméltó haladást tett Városhalva község népe. Újabb zárandokló helyet létesített a hazafias érzés erősítésére. A község belterületének egyik tágasabb terét rendezte s azon művészi kivitelű keretek között helyezte el országzászlójának árbo-cát, melyen a felszabadulás öröme első ízben pünkösd másodnapján lengett meg a szél a nemzeti lobogót. A rendezett téren elhelyezett díszes országzászló a község közművelődési, egyházi és polgári vezetői egyetértő munkájának eredménye. Bartalis Márton isk. igazgató, Báró József lelkész, a katonailag többszörösen kitüntetett Gál Ferenc községi bíró és Máté Lajos ny. lelkész fáradozása szerezte azt a felemelő ünnepet, mely a szomszéd községekből is odasereglett

székely népnek feledhetetlenül kedves napjává lett. Az ünnepély a D. F. enekkar nemzeti imájával kezdődött, id. Máté Lajos megnyitóját után Pap Ferenc imádkozott. Kiss Sándor homoródjánosfalvi lelkes ünnepi beszédében a székely nép hálájának adott kifejezést a felszabadulás örömeért. Ismertette a székely nép politikai vezetőinek célkitűzéseit s ezeknek megvalósításában rámutatott a székely anyák, apák, tanítók és lelkészek felelősségteljes feladataira, melyeknek megoldásában népnek és irányítóknak testvéries őszinteséggel kell összefogniok. Az országzászló Nagybizottságának kiküldöttét Kelemen István esperes helyettesítette, ki hatásosan mutatott rá az országzászló jelentésére. A felemelő ünnepélyt száz terítékes közeled követte.

Sz. 431/1941.

U. P.

I. PÁLYÁZATI HIRDETÉS

a firtosmartonosi unitárius énekvezér-tanítói állásra. A firtosmartonosi unitárius egyházközség 1941. május 25-én tartott közgyűlésének határozata alapján pályázatot hirdetek a lemondás folytán megüresedett unitárius énekvezér-tanítói állásra. Pályázhatnak unitárius énekvezéri oklevéllel és tanítói oklevéllel rendelkező egyének. Az egyházi szervezeti törvényben előírt köteleességeken és teendőkön kívül a dalárda vezetése is kötelessége lesz, tehát szükség, hogy megfelelő hozzáértéssel rendelkezzenek. Javadalmazása: Énekvezéri teendőkért 64 kalangya búza, 64 kalangya zab, 60 szekér fa, 30 kézi napszám, 18 hold 08 négyszög öl szántó, kaszáló, legelő stb. természetbeni lakás három szoba, konyha, kamra, megfelelő gazdasági épületek 477 négyszög öl kert.

A tanítói javadalom az állam által utalandó államsegély összege.

A pályázati határidő 1941. augusztus 2.

A pályázatok Útó Lajos unitárius esperes címére küldendők. (Székelykeresztúr, Udvarhely megye).

II. Ugyancsak a fenti közgyűlési határozat alapján pályázatot hirdetek a firtosmartonosi unitárius elemi iskolai tanítónői állásra. Pályázhatnak tanítói oklevéllel rendelkező egyének. Javadalmazása az állam által kiutalandó államsegély, az egyházközségtől lakás vagy iakáspénz. A pályázati határidő 1941. augusztus 2. A pályázatok Útó Lajos unitárius esperes címére küldendők (Székelykeresztúr, Udvarhely megye).

Kolozsvár, 1941. július 10.

Józan Miklós
püspök.

FELHÍVAS LELKÉSZEINKHEZ. Egyházi főhatóságunk e helyen felhívja lelkészeink figyelmét a 890-1941 sz. körlevélre — az énekeskönyv kinyomatása tárgyában — adandó válaszra. Tekintettel arra, hogy a határidő lejárt s miután kevés válasz érkezett be, az ügy érdekében a válasz sürgősen beküldendő.

AZ UDVARHELYVIDÉKI UNITARIUS LELKÉSZKÖR 1941 július 10-én Oklándon tartotta immár 100-ik ülését. Időszerű kérdé-

